

Autor: mgr Marcei Herman
Promotor: prof. dr hab. Andrzej Żebrowski
Promotor pomocniczy: dr Edyta Sadowska

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

pt.:

„Przemiany ustrojowe a funkcjonowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w systemie bezpieczeństwa państwa w latach 1989–2004”.

Przemiany polityczne, inicjujące proces transformacji systemowej kraju, miały znaczący wpływ na przeprowadzone szeroko rozumiane zmiany w polskich sił zbrojnych. Zasadniczym zjawiskiem politycznym była polaryzacja świata dwubiegunowego do 1989 r. wraz z procesem rozpadu ówczesnego Związku Radzieckiego, co determinowało przystąpienie Polski do struktur sojuszu bezpieczeństwa zbiorowego w regionie. W niniejszej dysertacji odniesiono się do polityki bezpieczeństwa państwa, kształtującej proces transformacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na przestrzeni lat 1989 – 2004. Powyższą problematykę argumentowało przedstawienie reorganizacji polityczno-strategicznej kraju we wskazanym wcześniej przedziale czasowym, akcentując reformy polityki bezpieczeństwa, strategii obronnych, oraz doktryn obronnych.

Założenia i cele polskiej polityki bezpieczeństwa determinowane były zmieniającą się sytuacją geopolityczną oraz występującymi realnymi i ewentualnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa kraju. W poszczególnych kwerendach przedmiotowej dysertacji przedstawiono: wpływ czynników ustrojowych na charakter polityki bezpieczeństwa państwa, geopolityczne położenie Polski oraz jej wpływu na bezpieczeństwo, scharakteryzowano system bezpieczeństwa państwa, oraz przedstawiono polityczne warunki funkcjonowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

W wyniku kompleksowego opracowania dysertacji uzyskano odpowiedź na zawartą hipotezę badawczą.

Zasadniczym celem rozprawy było ukazanie ewolucji polityki bezpieczeństwa i jej wpływu na kształtowanie systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w okresie 1989–2004 przy wyartykułowaniu zasadniczych zjawisk politycznych kształtujących proces transformacji sił zbrojnych.

W procesie opracowywania dysertacji wykorzystano: akty prawne rangi ustawowej i wykonawcze, exposé rządów w latach 1989-2004, raporty Głównego Urzędu Statystycznego, koncepcje polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej, koncepcje obronne, strategie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,

doktryny militarne, porozumienia bilateralne i multilateralne zawierane przez Rzeczpospolitą Polskę, dzięki czemu możliwe było ukazanie zmian w polskim ustawodawstwie oraz ich znaczenia dla realizacji polityki bezpieczeństwa i przemian w polityce obronnej,

Rozdział pierwszy dysertacji odnosił się do wpływu czynników ustrojowych reorientujących politykę bezpieczeństwa państwa, uwzględniając uwarunkowania międzynarodowe, społeczne, polityczne, ekonomiczno-gospodarcze oraz militarne.

Rozdział drugi dysertacji ukazał wpływ geopolitycznego położenia Polski na bezpieczeństwo kraju. Dokonano analizy geograficzno-wojskowej kraju, w tym także zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa, determinowanych transformacją geopolityczną i procesem bałkanizacji. Ponadto scharakteryzowano aktywność polityczną w aspekcie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w ramach przynależności do licznych podmiotów/organizacji regionalnych.

W rozdziale trzecim scharakteryzowano system bezpieczeństwa państwa, uwzględniając jego podsystemy.

W rozdziale czwartym przeprowadzono całościową analizę politycznych warunków funkcjonowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. W rozdziale zawarto role i zobowiązania Polski jako państwa członkowskiego w strukturach systemu bezpieczeństwa zbiorowego NATO. Dokonano analizy: wprowadzanych programów modernizacyjnych sił zbrojnych, demokratyzacji życia wojskowego, redukcji stanu ilościowego armii, zmian w dyslokacjach jednostek wojskowych, zmian w dowodzeniu, kooperacji potencjału militarnego Polski z wojskami Sojuszu Północnoatlantyckiego, oraz zmian w legislacji wojskowej.

Rozdział piąty stanowił całościowe podsumowanie opracowywanej problematyki i odpowiedź na pytania badawcze.

W trakcie opracowywania niniejszej dysertacji korzystano z materiałów jawnych, zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U.2019.742 z dnia 23.04.2019).

Kraków, 20.05.2022 r.

Marceli Herman